

Ainedidaktiikka: sateenvarjo vai prisma?

Ainedidaktiikka-lehti on vakiinnuttanut asemansa Suomen ainedidaktisen tutkimuksen kentällä julkaisemalla vertaisarvioituja artikkeleita kotimaisilla kielillä, suomeksi ja ruotsiksi jo viiden vuoden ajan. Näin myös ainedidaktisista ilmiöistä puhumisen kieli ja käsitteet pysyvät elinvoimaisina ja siirtyvät luontevasti osaksi aineenopettajankoulutusta ja kentällä toimivien opettajien pedagogista sisältötietoa. Kun julkaistavat artikkelit kuitenkin edustavat eri tiedonaloja, voi hyvällä syyllä kysyä, onko ainedidaktiikka vain sateenvarjo, joka kokoaa alleen toisistaan erilliset ainedidaktiikat. Vai alkaako näyttää siltä, että yhteisiä nimittäjiä etsien esiin hahmottuu yleinen ainedidaktiikka? Vähintään yliopistojen käytäväkeskusteluissa on tällaisiakin näkemyksiä väläytelty.

Lehdessä julkaistavat artikkelit käsittelevät eri tiedonalojen opettamista, opiskelua ja oppimista oppimispolkujen eri vaiheissa. Yksi eri ainedidaktiikkojen tutkimusta yhdistävistä näkökulmista on ollut tiedonala-kohtaiset (moni)lukutaidot, siis tekstien ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen käytänteet eri tiedonaloilla laajasti ymmärrettynä. Nyt käsillä olevassa numerossa nostetaan esiin lukion aineistopohjaisen historian-esseen arviointi ja historian tiedon kietoutuneisuus käsitteiden hallintaan ja esseen informaatorakenteeseen, ylioppilastutkinnon pitkän oppimäärän kielikokeiden multimodaaliset tekstityypit ja niiden tarkoituksenmukaisuus ja reiluus erilaisten abiturienttien suoriutumisen näkökulmasta sekä sisältötiedon ja argumentointitaitojen välinen jännite fysiikan opetuksessa ja erityisesti opettajankoulutuksessa tarvittavan fysiikan tiedon muodostusta ja perustelutapoja tukevan mallin tarve. Tässä numerossa julkaistavat tutkimukset vahvistavatkin ajatusta siitä, että eri tiedonalat edellyttävät erilaisia tekstitaitoja, ja artikkelit piirtävät esiin yhä selvemmin, että koulussa opiskeltavat monilukutaidot ovat juuri tiedonala-kohtaisia. Tiedonala-kohtaiseen monilukutaitoon kohdistuva tutkimus toimiikin kuin prisma: esiin heijastuvat ne lukemisen ja kirjoittamisen erityispiirteet, joita tarvitaan fysiikassa väitteen, historiassa esseiden rakentamiseen tai pitkän oppimäärän kielikokeessa tekstin ymmärtämisen tutkimiseen.

Ainedidaktiikka-lehti tarjoaa foorumin eri tiedonalojen ainedidaktikalle ja samalla terävöittää tarkastelemaan sekä oman että toisen tiedonalan opettamisen, opiskelun ja oppimisen käytänteitä. Ainedidaktiikka ei ole vain sateenvarjo vaan pikemminkin se prisma: kuva fokuksessa olevan tiedonalan oppimisen erityispiirteistä antaa myös toiselta tiedonalalta tulevalle ammattilaiselle lisäymmärrystä oman alan erityiskysymyksiin. Näin avautuvaa tiedonalojen pedagogista sisältötietoa ei voi korvata jollakin korkeamman abstraktiotason yleisellä ainedidaktiikalla.

Toisiaan terävöittävät ainedidaktiset näkökulmat nousivat esiin myös lehden teemanumerossa (Ainedidaktiikka 2020, 4: 3), jonka aiheena olivat ympäristö- ja kestävyyskasvatus eri oppiaineissa. Vaikka lehti pitää kiinni profiilistaan avoimena ainedidaktisen tutkimuksen julkaisufoorumina, se toivottaa tervetulleiksi myös vastaavat ylirajaiset teemanumerot. Tämäntapaista temaattista ainedidaktista yhteistyötä haettiin myös toukuussa Bergenissä virtuaalisesti toteutetussa NOFA8-konferenssissa. Pohjoismaisen ainedidaktisen konferenssin teemana oli luovuus, lukutaidot ja kriittinen ajattelu aineenopetuksessa (<https://www.hvl.no/en/research/conference/nofa8/>). Nämä teemat ovat ajankohtaisia myös suomalaisessa ainedidaktisessa keskustelussa. Yksi ainedidaktisen tutkimuksen ydintavoitteista on kehittää tietyn oppiaineen opetusta vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin. On hyvä kysyä, miten ainedidaktinen tutkimus edistää luovuutta, lukutaitoja ja kriittistä ajattelua, jotka ovat tällä hetkellä oppimisen ydintaitoja asteesta riippumatta.

*Manne Kallio*¹, *Arto Kallioniemi*¹, *Terhi Mäntylä*² ja *Sara Routarinne*³

¹ Helsingin yliopisto, Kasvatustieteellinen tiedekunta

² Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta

³ Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta